

HARMÓNIA

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság lapja

Kedves Olvasó!

Idén márciusban nemzeti parkunk a huszadik évébe lép, jómagam pedig a hatvanötödikét taposom, lassan elértem a nyugdíjkorhatárt. Két indokom is van tehát, hogy számot vessek az elmúlt évek történéseivel, röviden számba vegyem elért sikereinket és kudarcainkat.

Diákkoromban jártam először az Őrségben. Édesapám egy kőszegi fiú nevelő intézet igazgatója volt, s az Őrségben hagyományosan jó páran fogadtak örökbe állami gondozott gyerekeket. Édesapám e gyerekek ügyes-bajos dolgait intézve sokszor megfordult itt. Őt elkísérve láttam először a Pityerszert, s ezt a dimbes-dombos, erdők, mezők és

apró falvak alkotta mesetáját. Aztán jóval később, a '90-es évek közepétől, a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság osztályvezetőjeként, majd igazgatóhelyetteseként felügyeltem az Őrségben folyó természetvédelmi munkát. Ekkor ismerkedtem meg többek között Prém Jenővel, Varga Ottóval, s kicsit később V. Németh Zsolttal.

Jenő bátyám erdészvezetőként, majd tanácselnökként tevékenykedett itt évtizedekig - s sokakkal ellentétben, konfliktusokat is vállalva - a kezdetektől, a '70-es évektől támogatta a nemzeti park megalapítását.

Varga Ottó, vagyis Ottó atya, katolikus esperes szinte egy intézmény volt, bárki kereshette ügyes-bajos dolgaival. A környékeliek, még a vallástalanok is gyakran kérték tanácsát, hallgattak rá, becsülték bölcsességét, önzetlenségét. Sajnos nagyon korán elment.

V. Németh Zsolt országgyűlési képviselőnk, s négy évig a természetvédők államtitkára is volt. Ha megkeresik valamilyen ügyben, úgy ő mindig meghallgatja a másik felet is, s a panaszosnak is megmondja, ha nem ért vele egyet. Akkor is, ha ezzel egy-egy szavazatot kockáztat. Számos esetben ő volt az, aki egy-egy veszni látszó ügyünket kimozdított a holtpontról.

Ők azok, akikhez bátran fordulhattam, fordulhatok bár-

mikor. Segítettek tanáccsal, jó szóval, de kritizáltak is, ha éppen arra volt szükség.

Az 1970-es években a nemzeti park alapításának gondolata nem aratott osztatlan sikert a környéken. A termelőszoövetkezetek vezetői mindent meg is tettek ellene, s a tiltakozók maguk mellé állították Gonda György megyei tanácselnököt is. Ezért nem lett az Őrség az 1970-es évek közepén nemzeti park. De az akkori elsőszámú vezetőnk,

Rakonczay Zoltán, az Országos Természetvédelmi Hivatal elnöke makacs ember volt. Létrehozta az ország legnagyobb tájvédelmi körzetét, mondván, így majd egyszerűbb lesz itt nemzeti parkot alapítani. S így is lett, igaz, majd 30 év múlva, hiszen Dr. Orbán Viktor miniszterelnök úr 2002. március 8-án avatta fel hazánk tizedik nemzeti parkját.

(folytatás a második oldalon)

Interreg
Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

PaNaNet+

Készült az INTERREG V-A Ausztria–Magyarország Program – ATHU003 számú – PaNaNet+ rövidcímű projekt keretében. A PaNaNet+ projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával valósul meg.

Egy ősi kézműves mesterség az Őrségben

Kovács-Mesterházy Viktória

Az Őrség mai napig jelentős kézműves hagyományokkal rendelkezik, erről Kovács-Mesterházy Viktória, a Környezeti nevelési és Ökoturisztikai Osztály vezetője nyilatkozott lapunknak: - Az Őrségi fazekasságról nyílt kiállítás az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságának előadótermében. Ideális esetben ezzel a mondattal kezdenem volna mondandómat, de sajnos a körülmények nem tették lehetővé, hogy az Őrségi fazekas hagyományokat terveinknek megfelelően még 2020. őszén bemutassuk. Pedig nagy lelkesedéssel láttunk neki az előkészületeknek. Alapvető célkitűzésünk az volt, hogy e méltán híres kézműves mesterség alapvető jellegzetességeinek bemutatására mellett a ma is működő fazekasmesterek egy közös kiállítás keretében megmutathassák, miért is különleges az Őrségi gerencsértség. A fazekasokat felkeresve nagy támogatottságot kapott kezdeményezésünk, és sorra jöttek a jobbnál jobb ötletek a megvalósításhoz. Ne csak a most is működő mesterek munkáit mutassuk be, hiszen vannak nagy elődök, akik nélkül nem maradhatott volna fenn ez a

Az Őrségi fazekasságot bemutató kiállításon több Őrségi mester is bemutatkozik

mesterség. Ne csak a tárgyakat mutassuk be, hanem a mögöttük lévő embert is, magát a mestert, akinek szíve-lelke ezekben az alkotásokban van. Ne csak egy edényekből álló kiállítást állítsunk össze, hiszen annyi kép- és filmanyag áll rendelkezésre, ami ehhez a témához kapcsolódik. És még sorolhatnám a segítő tanácsokat, amelyeket megfogadva igyekeztünk egy átfogó és valóban gazdag ismeretanyagot összeállítani. Közben pedig mi magunk is – akik eddig csak távolról csodáltuk, hogy miként lesz egy kupac agyagból sütőtál, főzőedény, tejeskőcsög, kuglófsütő vagy éppen boroscansó, hogy csak néhány terméket említsék –, egyre jobban megértettük, miért is fontos büszkének lennünk arra, hogy itt az Őrségben már évszázadok óta jelen van ez a foglalkozás. Miért is fontos

megismertetnünk minél szélesebb körben, hogy micsoda kincs van ezeknek a mestereknek a birtokában. Ugyanis ez a kincs, ez a tudás egyre kevesebb helyen található meg. Persze az idők során sokat változott ez a mesterség is, hiszen ma már nem kell a fazekasnak agyagot bányászni a falu határában, nem kell saját magának verejtelkes munkával előkészíteni azt a korongozáshoz, nem kell saját kezűleg előállítani a mázat és még csak az égető kementé sem neki kell felépítenie. Mindezt amolyan „másodállásként”, hiszen a régebbi időkben tavasztól őszi mezőgazdasággal foglalkoztak a fazekasok is, hogy családjuknak meg tudják teremteni a mindennapi betevőt. Ősszel, a betakarítások után aztán nekiálltak agyagot bányászni, majd a termékeket gyártani, melyeket tavasszal a messzi Somogy falvaiban adtak el. A megrakott gerencsér-szekerek a kiváló minőségű lángálló agyagnak megfelelően főként főzőedényekkel voltak tele. Nagyon kedvelték ezeket a zalai, somogyi falvak asszonyai, hiszen jól tudták, hogy bár kevésbé díszített az Őrségi edény, de abban lehet csak igazán ízletes ételeket főzni. A tejeskőcsögökön mindig megtalálható volt a rontás elleni kereszt, így gond nélkül megaludt benne a tej. A különböző méretű fazekák főzésre és

Somogyi szekér

A bemutatkozó fazekasok:

Vörös Gábor – Magyarzombatfa
Albert Attila – Magyarzombatfa ifj. Albert Attila – Magyarzombatfa
Cseke János – Magyarzombatfa
Tóth János – Magyarzombatfa
Czúgh Zsuzsanna – Magyarzombatfa
Csótár Rezső – Szentgyörgyvölgy
Róka Lajosné – Őrszentpéter
Róka Katalin – Őrszentpéter
Zsuhár Balázs – Őrszentpéter
Kovács Erika – Felsőjánosfa
Farsang Adrianna – Zsilinszky András – Nagyrákos

Elhunyt mesterek:

Czúgh János
Czúgh Dezso
Czúgh Miklós
Papp Vilmos id.
Cseke János
Vörös Ferenc
Vörös Péter
Varga Sándor
Zsuhár János

Az edények kiégetéséhez használt úgynevezett boglyakemence

Magyarzombatfán sok éves hagyománya van a Fazekasnapok rendezvénynek

tárolásra egyaránt alkalmasak voltak. A termékeiket a faluzó mesterek főként gabonáért cserébe adták, hiszen az Őrség nem túl jó minőségű talaja nem termelt elég búzát, rozst vagy kukoricát. S hogy mennyire volt sikeres egy-egy ilyen út, arról a visszaérkező kocsi zörgése árulkodott. Ha a tehertől remegett a kerék és a mester nótázzal ért haza, az otthoniak már tudták, értékes rakománnyal érkezik a gazda.

A mai Őrségi fazekasok helyzete mára már megváltozott. Az évszázados hírnévnek köszönhetően manapság a legtöbb esetben nem a fazekasnak kell a portékáját messzi földre vinnie, hanem az ország különböző pontjairól érkező vendégek keresik fel az Őrségi gerencséreket. Minőségű termékek jó híre, mint a népmese, szájról szájra terjed. Aki egyszer vásárolt már tőlük, az biztosan szívesen visszatér, vagy ajánlja ismerőseinek is, hogy keressék fel őket műhelyeikben. Ha szerencsések, épp munka közben érik a mestert, aki ilyenkor szívesen mutatja be a jellegzetes Őrségi formák kialakításának fortélyait is. Talán még a különleges Őrségi balos korongot is

Őrségi fazekas és a balos korong

A kiállítás helyszíne:
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Őrszentpéter, Városszer 57.

A kiállítás díjmentesen megtekinthető, megnyitására érdeklődjön honlapunkon, Facebook oldalunkon vagy elérhetőségeink bármelyikén.

láthatják, amely lehetővé tette a hatalmas méretű edények megformálását is. A hagyományos barna és zöld máz mellett ma már több fazekas készít különféle színű mázzal ellátott és újabb formájú edényeket a jelen kor keresletének megfelelően.

A kiállításra érkező anyagokban is megmutatkozik a hagyomány és az újítás is. A bemutatkozó mesterek büszkeségeiket sorakoztatják fel, így arra buzdítunk mindenkit, hogy ha teheti, látogasson el hozzánk (amint lehetséges), és csodálja meg e régi mesterség mai képviselőinek munkáját.

Hóvirág számlálástól a madárgyűrűzésig

Bemutatkozik a Természetmegőrzési Osztály

Az Őrségi Nemzeti Park Természetmegőrzési Osztálya

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Természetmegőrzési Osztályának tevékenysége szerteágazó: a természeti értékekkel kapcsolatos adatgyűjtés és -feldolgozástól kezdve, a hatósági eljárások szakértői véleményezésén át a szemléletformálásig. A terepi teendők összekovácsolják a csapatot: a munka nemcsak kalandos, néha veszélyhelyzetek is adódnak. **Dr. Szentirmai István**, osztályvezető beszélt szakmai tevékenységükről:

Pontosan mivel foglalkozik a Természetmegőrzési Osztály?

Alapvetően négy részre osztható a tevékenységünk. Egyrészt kutatási és monitoring feladatokat látunk el: azt vizsgáljuk, hogy a védett növény- és állatfajok milyen egyedszámban találhatók meg egy adott területen és milyen irányban változik a mennyiségük. Kiemelt feladat a Nemzeti Biodiverzitásmonitorozási Rendszerben való részvétel, amelyben meghatározott, védett és veszélyeztetett fajok állományainak nyomonkövetését végezzük. Másrészt fontos feladatunk a természetvédelmi szempontok érdekképviselete a különböző szektorokban, pl. mezőgazdálkodás, erdőgazdálkodás területén, vagy hatósági ügyekben. Az engedélyezési eljárások során az általunk összegyűjtött adatok jó alapot adhatnak egy későbbi hatósági döntés meghozatalának. Szakvéleményünk alapján a természetvédelmi hatóság egyes tevékenységek korlátozását is elrendelheti. Például az autópálya nyomvonalak tervezésénél figyelembe kell venni, hogy útba ejtenek-e olyan területet, amely védett fajnak ad otthont. Harmadik feladatunk a szemléletformálás és tájékoztatás: osztályunk nevét számos program fémjelzi, mint például az Őrségi Lepkekaland és a Csörgőalma Oltó-, és

Gyümölcsnapok. Önkéntes programjaink pedig fontos szerepet töltenek be az ember-teremtés kapcsolat elmélyítésében. Továbbá, részt veszünk különböző nemzetközi pályázati projekteken – tudtuk meg Dr. Szentirmai István osztályvezetőtől, aki immár tizennégy éve dolgozik az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságánál.

Hogyan került a nemzeti parkhoz?

Az egyetemen biológusként végeztem, majd doktori szertartási címet a madarak viselkedésökölógiájának témaköréből írtam. Tanulmányaim során ugyan nem kerültem közvetlen kapcsolatba a természetvédelemmel, de mint telma mindig érdekelt és fontosnak tartottam. Miután elérkezettnek láttam az időt, hogy az elméletben megszerzett tudásomat a gyakorlatban is kamatoztassam, jelentkeztem a nemzeti parkhoz. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságán 2006-ban kezdtem természetvédelmi örként, később ökológiai referens lettem, 2010-től pedig mint osztályvezető tevékenykedem.

Mi volt az eddigi legkalandosabb élménye?

A Természetmegőrzési Osztály botanikai feladatait **Tóth Sára** látja el: Természetvédelmi mérnöként végeztem, tavaly kerültem az igazgatósághoz, előtte

két kisgyermekemmel gyersen voltam. Munkakörömhöz tartoznak többek között a Nemzeti Biodiverzitásmonitorozó Program által

Szüret a Csörgőalma Gyümölcsösökertben

előirt társulásmontozások, a Natura 2000 területek állapotának felmérése, élőhelykezelések és -terképezések, valamint a védett növény- és gombafajok felmérése. Osztályunkon fontos a csapatmunka, a kora tavaszi hóvirág felmérést is együtt végezzük. Ezek a munkák mindig jó hangulatban zajlanak.

tést - ezek mind hatalmas élményt jelentettek számomra. **Nagy Dániel** erdészeti szakfelügyelőként dolgozik az igazgatóságon: - Egyetem éveimet Pécsen töltöttem, ahol környezetkutatóként végeztem. Ezután kerültem a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkhoz, ahol öt évig dolgoztam. Egy éve erősítem az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság Természetmegőrzési Osztályát. Elsődlegesen az igazgatóság erdészeti ügyeinek természetvédelmi kérdéseivel foglalkozom. Másik

ban gázoltunk egy kukoricatáblán – nem láttuk egymást, csak hang alapján tudtuk, hogy ki merre jár – később felidézve aztán jöttek nevetünk ezeken a történeteken.

Czibik Eszter a Contracts 2.0 pályázat koordinációját végzi.

Fő feladatunk ebben a projektben az, hogy a helyi lakosokat és gazdálkodókat is érdekeltté tegyük a természet értékek megőrzésében, a természetközeli gazdálkodás iránti elköteleződésben. Emellett rendezési tervekkel, engedélyek szakvéleményezésével is foglalkozom. – mondta.

A gazdálkál való kapcsolattartás során sok tapasztalattal lett gazdagabb?

Igen, és elmondhatom, hogy láttam borjú születését, megfigyelhettem a házi sajtészti

Éjszakai lepkészet

feladatam a Csörgőalma Gyümölcsösökert fenntartása: fontosnak tartjuk a hagyományos Őrségi gyümölcsfajták megőrzését, népszerűsítését és terjesztését. Ezen kívül famatuszálemek adminisztrációját végzem.

reim a madarak és a lepkék. Az előbbivel gyerekkorom óta foglalkozom, az utóbbival az igazgatóság munkatársaként kezdtem el ismerkedni. Munkám sokrétűen érinti a két állatcsoportot, kezdve a felmérésüktől a védelmükön át a bemutatásukig. A nemzeti park határain belül egy madárgyűrűző-állomást is létrehoztunk, ahol elsősorban az ősi énekesmadár-vonulásra koncentrálnak.

Miért szeret a nemzeti parknál dolgozni?

A nemzeti parki keretek nagyon sok lehetőséget biztosítanak a természetvédelmi célok hatékony érvényesítéséhez, mind emellett civil természetvédelmi szervezetekkel együttműködve is rengeteg lehetőséget látok a közös célok eléréséhez. A különböző felmérések, élőhelykezelések során viszonylag sok lehetőségem van kint, terepen tölteni az időmet. Környezetünk gyors átalakulását élővilágunk is leköveti, ezek közül a jelenségek közül kiemelten foglalkozom a kavicsbányavutakon kialakuló értékes vízimadár-világgal.

Az osztály munkatársai közt Gőnyes Csaba, zoológus zárta a sort:

Egy éve dolgozom a Természetmegőrzési Osztályon. Természetvédelmi hatósági engedélyeztetési eljárásokban, területrendezési ügyekben az igazgatóság adatszolgáltatási és véleményezési kötelezettségének tesztek eleget, valamint az online botikai adatbázisunkban található zoológiai adatok kezelésében van szerepem. Nemzetközi projekteken szakmai beszámolókat összeállításában is részt veszek.

Van olyan állatcsoport, amellyel kiemelten Ön foglalkozik?

Többféle állatcsoporttal foglalkozom, de kiemelten fontos feladatam a denevérvédelmi munka szakmai megalapozása és koordinálása.

Akadnak veszélyes helyzetek a munkája során?

Bizony. Nem ritka a lódarázs csípés, de a kaukázusi medvetalp irtása során is szerethet maradandó égési sérülést az ember.

Faragó Ádám elmondta: Zoológusként dolgozom, 2013-ban kerültem az igazgatósághoz. Fő érdeklődési kö-

Az Őrségi Lepkekalandon kicsik és nagyok játékos módon ismerkedtek meg a lepkékkel

Természetvédelmi fogadóközpont épül Csákánydoroszlón

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság számára mindig fontos szempont, hogy újabb szolgáltatásokkal biztosítsa az ide látogató vendégek felhőtlen kikapcsolódását. A térségben egyre nagyobb kereslet van a természetközeli szabadidős tevékenységekre. A KEHOP-4.1.0-15-2017-00087 azonosító számú „A Rába és ártere természetvédelmi fogadóközpont, valamint az egyesület természetvédelmi fogadóközpont, valamint az egyesület számára egy közösségi épület kivitelezése is megvalósul. A két épület Csákánydoroszló határában, a mai kor

A látogatók megismerkedhetnek a Rába folyó természeti környezetével

igényeinek megfelelően készül. Az egyesület részére egy piléreken álló 110 m²-es terasszal rendelkező épületet húznak fel, ahol a vendégek és az egyesület tagjai is előlétezhetnek a vízpartokra, valamint egyesületi rendezvényeknek is helyszínt biztosíthat. Igazgatóságunk épületegyüttesében ismeretterjesztő kiállítás, vizesblokk, kerékpár- és kenutároló is kialakításra kerül. Az épület udvarán szabadtéri, tematikus játszótér is épül, ahol kicsik és nagyok behatóan megismerhetik a Rába folyót és természeti környezetét. A tervek szerint az épületben a Rába- és

Fontos, hogy ez a mozzanat ne olóval történjen, mert a genetikai vizsgálat lefolytatásához kimondottan a szörtűszökre van szükség. A

A bölények évek óta töretlen népszerűségnek örvendenek

berében az európai bölények és az eurázsiai vadlovak bemutatása mellett kilátó építésébe kezdett az igazgatóság. Az egyemeletes fa építmény benyúlik a legelőre: az alsó szinten olyan érzése támadhat az embernek, mintha az állatok között sétálna; a felső szintről pedig, csaknem a teljes legelő belátható.

2020. év elején elkészült a beruházás, ám a világvárvány miatt az ünnepélyes átadó elmaradt. Ennek ellenére, a kilátót a nyári szezonban birtokba vehette a nagyközönség. A képen látható építményről könnyebben megfigyelhetjük ezeket a páratlan állatokat. Nem csak a magaslat segíti

szemléldést, hanem a kilátó két oldalán létesített tálcás etetők is. Az Igazgatóság munkatársai naponta kétszer töltik fel szemes takarmánnyal az etetőket. Bejelentkezett csoport esetén akár a látogatók értekezéséhez is igazítható az etetés időpontja. A kilátónak egy kisebb „testvére” is készült a Kondorfa határában található Vadon területen. Itt is bölények élnek, ám ez az építmény egyelőre a kutatókat szolgálja, akik a kondorfa vadon kísérleti területen a bölények élőhelyükre gyakorolt hatásait vizsgálják. A beruházás a „Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális feltételeinek kialakítása – KEHOP-4.1.0-15-2016-00060” projekt keretén belül valósult meg.

Genetikai vizsgálatok zajlanak a magyartarka szarvasmarháknál

Mesics László

2020. év végén a Magyartarka Tenyésztők Egyesülete cseh és német tenyésztés-szervezéssel és tenyészték-becsléssel foglalkozó intézményekkel együttműködve elindította a magyartarka szarvasmarha genom tenyészték-becslést. Ennek menetéről Mesics László mezőgazdász kérdeztük: – Első körben a kettős hasznosítású magyartarka egyedeken végezték el

Fontos, hogy ez a mozzanat ne olóval történjen, mert a genetikai vizsgálat lefolytatásához kimondottan a szörtűszökre van szükség. A

Kíváncsi magyartarka borjak

szempontjából. A genetikai vizsgálatokat végző szakemberek közreműködésével az örökölt nem kívánatos tulajdonságokat minimalizálni, illetve a jó, kívánatos tulajdonságokat javítani tudjuk. Korábbi években az egyedek tenyészértékét a származási adatok, saját és az utódok termelési adatai és küllemi adatai alapján határozták meg, viszont ez a módszer éveket vett igénybe, amely a dinamikus fejlődő magyar mezőgazdaságban manapság már nem megengedhető.

A szakember hozzátette: – Az utóbbi években, a mezőgazdaságban a rendelkezésre álló adatok jelentik a legnagyobb értéket, hiszen azokat felhasználva fokozhatjuk a termelés hatékonyságát. A

védt területeken működő magángazdaságokban a természeti értékek fenntartásán túl a gazdaságos működés feltételeit is biztosítani kell. Ehhez azonban a lehető legtöbb ismeretre van szükség, hogy rugalmas, az adottságokhoz igazodó termelési eljárásokat alkalmazzunk, kihasználva a technika nyújtotta lehetőségeket.

További terveink között szerepel, hogy Igazgatóságunk szarvasmarhaállományára egy precíziós húsmarha tenyésztési kísérletben vegyen részt, ahol az állatok legelőhasználati szokásainak megismerése, valamint a jószágok viselkedésének, legelőhasználatának digitális adatokon alapuló vizsgálata kerül górcső alá.

Telepített itatókat létesítettek az Őrségi Nemzeti Parkban

Magyartarka szarvasmarhák a legelőn

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság extenzív állattartást végez, magyartarka szarvasmarhái kora tavasztól késő őszi a legelőkön tartózkodnak, ahol a takarmány adott, viszont az itatókat napi szinten az állatokkal együtt kellett telepíteni közel 20 tonnás járműszereveléssel. Erre jelent megoldást a 2020-ban indult „Magyartarka szarvasmarhával történő természetvédelmi célú területkezelés infrastrukturális fel-

tételeinek kialakítása” című KEHOP-4.1.0-15-2016-00060 azonosítószámú projekt keretében megvalósult három darab rétegvíz kút és a telepített itatók, melyekből átlagban 100 méter mélyről nyerik a friss ivóvizet. Az említett beruházás keretében Szalafő-Pityerszeren a „bemutató” állatok (magyartarka szarvasmarhák, szamarak, muraközi lovak) hálózati vízellátás történő ellátása is megvalósult.

A nyílt vízü itatók csak tavasztól őszi használhatók, a szezon végén fagytanítva várják a következő legeltetési időnyt. A kondorfa területen azonban 2020-ban szintén a fenti beruházásnak köszönhetően megtörtént a már meglévő itatóberendezés teljessítése. Így lehetővé vált, hogy a megfelelő mennyiségű és minőségű

gü ivóvíz álljon rendelkezésre a területen szabadtartásban lévő állatoknak a téli hidegben és a nyári kánikulában egyaránt.

2021. évben a projekt két további fő beruházási eleme is megvalósult. A 100 férőhelyes bikaistálló átadására tavasszal kerül sor, a mezőgazdasági célú területkezelés megvalósításához szükséges gépbeszerzés pedig várhatóan nyár végén valósul meg. A projekt 2021. decemberében zárul.

Új istállóba költöznek a muraközi lovak

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság több jelentős beruházást vitt véghez az évek során. Az igazgatóság állattartó telepe is folyamatos fejlesztés alatt áll, ennek köszönhetően 20 év után a muraközi lovak is új istállóba költözhetnek. Az új, két szárnyból álló 1282 m²-es lóistálló a KEHOP 4.1.0-15-2015-00001 azonosító számú „Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése” című projekt keretében valósul meg 2021. augusztus végéig. Az épületben 18 db lóbox (aszfaltozott aljzattal, csészés ítoával, etetővel felszerelve), egy öt részre osztott betonos alapú futóistálló fagymentes labdás itatóval, új trágyatároló, tűzvíz tároló, valamint lovas szerszámok és takar-

mány tárolásához szükséges raktárak kapnak majd helyet. Továbbá az épületegyütteshez kapcsolódóan egy modern járatató gép beszerzése is folyamatban van, amely hozzájárulna a tenyészmenek téli mozgásigényének kielégítéséhez. Az építkezés 2020. év végén indult el, a téli szeszélyes időjárás viszontagságai ellenére gőzerővel zajlik, egy-egy munkanapon 20-30 ember is dolgozik a beruházáson. Néhány számadat az eddigi munkálatok során felhasznált anyagokról: 450 m³ beton, 25 000 kg vasalás, 150 raklap tégla. Elsőként a futó istálló alapozása és falazása történt

Muraközi lovak

meg, emellett a boxos istálló falai is nemrég emelkedtek a magasba. A projektben a lóistálló kivitelezése mellett már megvalósult egy berendezett szabadtéri tanterem, ahol a korlátozások feloldását követően várják az ide látogató gyermekeket, diákokat, családokat, akik szeretnék jobban megismerni ezt az értékes lófajtát.

Elektromos kerékpáron az Őrségben

Magyar Szilárd

Egyre többen fedezik fel az Őrség látványait: nem csak az épített örökség vonzza a látogatókat, hanem a nyugalom, a természet szépsége miatt is sokan keresik fel térségünket. Vannak, akik autójukat a szálláshelyükön hagyják és gyalog vagy biciklivel kelnek útra erdőn át, dombokon túrva. Ha természetközeli vagyunk, miért is kirándul-

nánk autóra? A motor zaja miatt nélkülözniük kellene a madarak énekét, az ágak ropogását a talponk alatt, vagy a szél susogásának hangját az ágak között. Érdemes tehát gyalog vagy kerékpárral járni az Őrséget. Sok dombot kell legyűrni a térségben, bármilyen úti célt is választunk. Erre megoldást jelenthet az elektromos kerékpár, vagy angol nyelvből átvett nevén az e-bike. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által szervezett túrák tapasztalatairól Magyar Szilárd ökoturisztikai munkatársat kérdeztük. – A nemzeti parknál jelenleg harmincöt darab e-bike-kal rendelkezünk, ezek több körben érkeztek hozzánk az elmúlt években: húsz darabot pályázatokból

szertünk be, tizenötöt pedig az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ biztosította számunkra. Tévhit, hogy a szél susogásának hangját az ágak között. Érdemes tehát gyalog vagy kerékpárral járni az Őrséget. Sok dombot kell legyűrni a térségben, bármilyen úti célt is választunk. Erre megoldást jelenthet az elektromos kerékpár, vagy angol nyelvből átvett nevén az e-bike. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által szervezett túrák tapasztalatairól Magyar Szilárd ökoturisztikai munkatársat kérdeztük. – A nemzeti parknál jelenleg harmincöt darab e-bike-kal rendelkezünk, ezek több körben érkeztek hozzánk az elmúlt években: húsz darabot pályázatokból

szertünk be, tizenötöt pedig az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ biztosította számunkra. Tévhit, hogy a szél susogásának hangját az ágak között. Érdemes tehát gyalog vagy kerékpárral járni az Őrséget. Sok dombot kell legyűrni a térségben, bármilyen úti célt is választunk. Erre megoldást jelenthet az elektromos kerékpár, vagy angol nyelvből átvett nevén az e-bike. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által szervezett túrák tapasztalatairól Magyar Szilárd ökoturisztikai munkatársat kérdeztük. – A nemzeti parknál jelenleg harmincöt darab e-bike-kal rendelkezünk, ezek több körben érkeztek hozzánk az elmúlt években: húsz darabot pályázatokból

szertünk be, tizenötöt pedig az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ biztosította számunkra. Tévhit, hogy a szél susogásának hangját az ágak között. Érdemes tehát gyalog vagy kerékpárral járni az Őrséget. Sok dombot kell legyűrni a térségben, bármilyen úti célt is választunk. Erre megoldást jelenthet az elektromos kerékpár, vagy angol nyelvből átvett nevén az e-bike. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által szervezett túrák tapasztalatairól Magyar Szilárd ökoturisztikai munkatársat kérdeztük. – A nemzeti parknál jelenleg harmincöt darab e-bike-kal rendelkezünk, ezek több körben érkeztek hozzánk az elmúlt években: húsz darabot pályázatokból

szertünk be, tizenötöt pedig az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ biztosította számunkra. Tévhit, hogy a szél susogásának hangját az ágak között. Érdemes tehát gyalog vagy kerékpárral járni az Őrséget. Sok dombot kell legyűrni a térségben, bármilyen úti célt is választunk. Erre megoldást jelenthet az elektromos kerékpár, vagy angol nyelvből átvett nevén az e-bike. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság által szervezett túrák tapasztalatairól Magyar Szilárd ökoturisztikai munkatársat kérdeztük. – A nemzeti parknál jelenleg harmincöt darab e-bike-kal rendelkezünk, ezek több körben érkeztek hozzánk az elmúlt években: húsz darabot pályázatokból

A túrák kis létszámában, de mindig jó hangulatban telnek

Muraközi tanterem Őriszentpéteren

Őriszentpéteren barangolva, a Harmatfű Erdei Iskola udvarán található egy autentikus őrségi lábas pajtákat idéző épület, a muraközi tanterem. Ide betérve játékos módon tudhatunk meg sok érdekes információt a klasszikus magyar hidegvérű ló tájfajtájáról, a muraközi lóról. A muraközi ló a délnyugati magyarországi Muraközről

Szabadtéri tanterem

kapta a nevét. Ez a tájfajta hazánk géntartalék értékű hidegvérű lova, mely kis testmögű, finom testfelépítésű, gyors mozgású, és kitartó munkavégző. A 2000-es évek elejére szinte teljesen eltűnt, majd 2003-ban az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai elkezdtek összegyűjteni a fajta tulajdonságait leginkább őrző egyedeket. Mára egy stabil muraközi ménes-szel rendelkezik az igazgatóság, mely a Vas Megyei Értéktárba is bekerült. A tanteremben előzetes lovak általános

Interaktív játékok

jellemzőiről is olvashatunk: egyaránt megismerhetjük őseiket, formai tulajdonságaikat, testtájcaikat, ápolási szükségleteiket. Mivel általában igavonó állatként hasznosították a muraközietek, ezért a vontatott járműtípusok is bemutatásra kerülnek. Egy hagyományos őrségi mesterség, a fazekasság is szerves része a bemutatóegységnek: a terem társasjátékát végigjátszva pedig egy őrségi gerencsér bőrébe bújva járhatjuk be a klasszikus kereskedelmi útvonalukat Somogy megyéig. A muraközi tanterem előzetes bejelentkezést követően látogatható. Információ és bejelentkezés: 94/548-034; turisztika.orseg@onpi.hu. A Muraközi tanterem a „Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése az Őrségi Nemzeti Parkban” - KEHOP-4.1.0-15-2015-00001 projekt keretében került megvalósításra.

Megújult a Keserűszeri Vendégház

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság egyik szálláshelye, a Keserűszeri Vendégház Őriszentpéter vadregényes és csendes részén, a Dél-dunántúli Kéktúra útvonalától nem messze található.

Keserűszeri Vendégház

Az épület 1997-ben épült, eleinte kettős funkcióval: a földszinten az Őrségi Tájévaldelmi Körzet irodahelyisége, könyvtára és tárgyalója kapott helyet, az emeleten pedig kutatók részére alakították ki szálláshelyet két szobában. A 2000-es évek elejétől, miután a tájvédelmi körzet irodája elköltözött, a Keserűszeri Vendégház teljes értékű szálláshelyként működött tovább összesen négy szobával és két fürdőszobával. Időközben az udvaron sátrazóhely is létesült, amelynek kiszolgáló fel-lyiségei az egykori pajtában kaptak helyet. A közel 20 éves működés során ugyan kisebb felújítások történtek, de szük-

ségessé vált az épület a mai kor igényeinek megfelelő felújítása, környezet-és vendégarbitása tétele. A Téry Ödön Nemzeti Turisztikai Fejlesztési Programnak köszönhetően minden szobához külön fürdőszoba került kialakításra, illetve a szobák berendezése is megújult. A korábbi négyágas szobák helyett kényelmesebb, háromágas szobákat rendeztek be. Megújultak a belső és külső nyílászárók, illetve a fűtési rendszer is korszerűsítésre került, a korábbi cserépkályhák helyett elektromos fűtőpanelek biztosítják a megfelelő hőmértékletet a fűtési szezonban. A ház elektromos energia-igényét napelemek biztosítják, így a fűtés mellett a melegvíz-előállítás és az elektromos hálózat is a napelemek segítségével működik. A környezetbarát megoldások sorát bővíti a szűrkevíz-hasznosító rendszer is.

A felújított háromágas szobák

A járványügyi veszélyhelyzetre való tekintettel 2021. évi programjainkról bővebb információt hivatalos honlapunkon és Facebook oldalunkon találhatnak.

Egészséges parkok – egészséges emberek

Dr. Németh Csaba

Hajléktalanok készítenek nemzeti parki ajándéktárgyakat az Őrségi Nemzeti Park látogatóinak. A témával kapcsolatban Dr. Németh Csaba általános igazgatóhelyettes nyilatkozott: - A szombathelyi Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhatalmú Nonprofit Kft. és az

Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 2020-ban elindított együttműködésének köszönhetően szombathelyi hajléktalanok foglalkoztatásával készült termékekkel bővült a nemzeti park ajándékboltjának kínálata.

A nemzeti parkok világszerre egyre fontosabb szerepet töltenek be nemcsak a természeti értékek megőrzése, hanem az emberi egészség, a jól-lét fenntartása és helyreállítása tekintetében is. A természet gyógyító erejét régóta ismerjük, nem véletlen, hogy a pihenés, kikapcsolódás, feltöltődés, valamint a betegségek utáni rehabilitáció bevett helyszínei azok a különlegesen szép természeti látványosságok, erdők, he-

gyek, amelyek egyben természetvédelmi oltalom alatt is állnak. Az ilyen területek ápolásával, gondozásával, az élővilág védelmével kapcsolatos manuális tevékenységek bizonyítottan jótékony hatással vannak mindenkire, különösen a sérült, fogyatékkal

Készülnek a kézzel festett hűtőmágnesek

élő vagy szenvedélybetegséggel küzdő, hátrányos helyzetű emberekre.

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság régóta keresi olyan partnereket együttműködésért, akik tematikájában a nemzeti park profiljához illő,

természetes anyagból készülő ajándéktárgyak, kis szériában történő előállítására képesek. Így sikerült megtalálni 2020. év elején a szombathelyi Fogyatékkal Élőket és Hajléktalanokat Ellátó Közhatalmú Nonprofit Kft-t, akik hajléktalanokat, fogyatékkal élőket és egyéb, hátrányos helyzetű embereket foglalkoztató részlegükkel egyedi ajándéktárgyakat készítenek. A két szervezet együttműködéséből a nyári turisztikai szezonra készültek el az első termékek, amelyek bekerültek a nemzeti park igazgatóság ajándékboltjának kínálatába. A falemezből kivágott, lézergravírozott bölényfigurák, a kézzel festett lepkék, sünök és egyéb élőlényeket ábrázoló hűtőmágnesek,

Természetes anyagokból készült ajándéktárgyak

nyakláncdíszek nagy tetszésnek örvendenek a nemzeti park látogatóinak körében. Külön öröm, hogy hátrányos helyzetű emberek hasznos munkájának eredményeképpen sikerült emelni az Őrségi Nemzeti Parkba látogatók kiszolgálásának minőségét és egyben tenni egy újabb lépést a nemzeti park szociális szerepvállalása tekintetében is.

Hulladék erdőn-mezőn: volt, van, lesz?

Baráth Norbert

Az illegális hulladéklerakók nem csak a turistáknak, hanem a helyi lakosoknak is bántja a szemét. Környékükön egyre több civil kezdeményezés is indul ezek felszámolására. A problémáról és megoldásokról Baráth Norbert, természetvédelmi területfelügyelő nyilatkozott: - Azóta kerül ki nagyobb mennyiségben hulladék a természetbe, mióta megjelentek

a műanyag, illetve az egyszerű használatos, eldobható termékek. Mostanra több mint fél évszázada hordozzuk ezt a nehéz örökséget. A vidéki régiókban, így az Őrség területén is a kommunális hulladék elszállítása csak az 1980-as években valósult meg, ezt megelőzően a szemét nagy része a települések külterületén illegálisan, vagy legálisan ugyan, de a környezetet szennyező települési lerakókban került elhelyezésre. A történetnek annak ellenére nincs a mai napig megnyugtató lezárása, hogy minden háztartásban keletkező hulladéktípustól legálisan és kis ráfordítással megszabadulhatunk. 2020-ban indult el a „Tisztítsuk meg az Országot” nevű

hulladékfelszámolási projekt, melyben az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság is részt vett. Eddig összesen 230 köbméter vegyes hulladékot, 3 konténernyi azbesztes palát és 3 konténernyi kidobott gumibroncsot gyűjtöttünk össze és szállítottunk el. Dolgoztunk Szentgotthárd, Csörötnek, Szakonyfalu, Rábagyarmat, Őriszentpéter, Szalafő, Kondorfa, Csákánydoroszló, Felsőjánosfa, Hegyhátszentjakab, Hegyhátszentmárton, Körmend, Szatta, Nagyrákos, Órimagyarósd, Szőce, Vasvár határában. Egyes helyszínek felkutatásában az önkormányzatok is közreműködtek. A munkákat Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálatára irányította.

A háztartásokban keletkezett hulladék minden fajtájától lehetőségünk van megszabadulni a kommunális hulladékelszállítás, szelektív hulladékgyűjtés, lomtalanítás vagy a hulladékudvarok igénybevételén keresztül. Tájékozódjunk a STKH Nonprofit Kft-nél, akik Vas megye területén látják el a hulladékgazdálkodási feladatokat, hulladékudvart Pankaszon működtetnek. Elhagyott hulladék észlelése esetén a Hulladékadar applikáció segítségével telefonon keresztül egyből az illetékes hatósághoz lehet bejelenteni a problémát. Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálatával minden lehetséges eszközzel

igyekezik felderíteni, megakadályozni a hulladék illegális lerakását. Ebben hatékony segítséget nyújtanak a mobil vadkamerák, melyből eddig 14 db áll rendelkezésünkre, valamint 2 db biztonsági kamera is üzembe helyezhető. Nem minden esetben vezet eredményre, de a hulladékban fellelhető dokumentumok is az elkövető nyomára vezethetnek.

Igazgatóságunk elkötelezett az Őrségi Nemzeti Park területének hulladékmentesítésében. Ennek megfelelően a jövőben – ha a feltételek adottak – ismét nekiállunk a feladatnak, amihez várjuk a környezetért tenni akaró lakosok segítségét is. Az akciók részleteiről a későbbiekben Igazgatóságunk kommunikációs csatornáin tudnak tájékozódni az érdeklődők.

Kollégáink is részt vesznek az országos akciókban

Sport a természetben

Tóth Sára

Az Őrség és a Vendvidék szépsége, változatossága, vadregényessége nem csupán a szellemi felfrissülésre vágyókat vonzza, az aktív kikapcsolódást kedvelők számára is népszerű úti cél. A különféle sportrendezvények szervezői is felfedezték a tájegységben rejlő potenciált, - ahogy olvasóink is megfigyelhették - egyre több futó- és tájfutóversenyt, kerékpártúrát, gyalog- és teljesítménytúrát szerveznek a nemzeti park területén. Ezzel kapcsolatban Tóth Sárát, a Természetmegőrzési Osztály

munkatársát kérdeztük: - A rendezvények résztvevői maguk is értékelik az érintetlen természeti környezetet és magukkal viszik térségünk jó hírét. Igazgatóságunk is örömmel fogadja az erre irányuló megkereséseket, mert a természeti tájban sportolni vagy szabadidejüket eltölteni vágyó embereket szövetségeseinknek tekintjük a természeti értékek megőrzésének érdekében kifejtett erőfeszítéseinkben. Közös célunk a területek jó természetességi állapotban való megtartása, hogy a táj a természeti értékek mellett turisztikai vonzerjét is megőrizze. Éppen ezért fontos, hogy a nagyobb tömegeket is mozgató sportrendezvények szabályozott keretek között történjenek. Ez ugyanúgy érdeke a résztvevőknek, szervezőknek, helyi lakosoknak, mint nekünk, természetvé-

dőknek. Céljaink eléréshez közös gondolkodásra hívtuk a szervezőket, hogy együtt határozzuk meg azokat a feltételeket, amelyek betartása mellett a rendezvényeket fenntartható módon lehet megvalósítani. A járványhelyzet miatt online formában zajló egyeztetésen 19 szervezet képviseltette magát és a konstruktív párbeszéd eredménye egy minden sze-

replő által elfogadott útmutató lett. Az útmutató többek között végigveszi a védett területeken zajló rendezvényekkel kapcsolatos legfontosabb irányelveket, az útvonalak és parkolóhelyek kijelölésétől egészen a lebonyolítás során használt eszközökig. Továbbá térképmellékleteken jelöltük az úgynevezett kíméleti területeket, amelyek nem alkal-

masak tömegrendezvények számára. Korábban egy-egy rendezvény csak részben és akár az utolsó pillanatban kapta meg az engedélyt, mert hiányosak voltak a rendelkezésünkre bocsátott információk. A jövőben szeretnénk elkerülni az ilyen szituációkat, ezért az útmutatót az is tartalmazza, milyen adatokat célszerű benyújtani az engedélykérelemmel együtt.

Elkészült útmutatót mindenki számára hozzáférhetővé tettük a nemzeti park honlapján. Bízunk abban, hogy kezdeményezésünk egyaránt szolgálja természeti értékeink megőrzését, a nemzeti park területén élő emberek csendes, nyugodt életét és fenntartható módon biztosít lehetőséget a védett területeinken feltöltődni vágyóknak.

Egyre több szabadidős rendezvénynek adunk otthont

IMPRESSZUM

Ez a kiadvány az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Program, ATHU003 projektszámú, PaNaNet+ „Fenntartható természetutisztítási kínálatok fejlesztése és optimalizálása Nyugat-Pannónia védett természeti területeinek hálózatában” című projekt keretében készült.

Kiadja az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság • Címe: 9941 Őriszentpéter, Városszer 57. Tel.: 06-94/548-034, 06-94/548-036 • Fax.: 06-94/428-791

E-mail: onpi@onpi.hu • www.orseginemzetipark.hu

Fotók: Horváth Balázs • Szöveg: Nemes Judit

Szerkesztés, terjesztés: Zotu Reklám Kft.

Felelős kiadó: Dr. Markovics Tibor igazgató • Megjelenik 11.300 példányban.